

STO LET POŽÁRNÍ OCHRANY

v Újezdě u Rosic

1894—1994

Vážení čtenáři,

otevřeli jste almanach věnovaný oslavám výročí sto let založení Sboru dobrovolných hasičů v Újezdě u Rosic. Je prvním pokusem o stručný průřez historií hasičského hnutí a obce Újezd u Rosic. Mnohým z Vás, a pamětníkům zvláště, bude chybět více podrobných údajů, jiným se bude zdát almanach plný nepřesností. Jeho zpracování probíhalo na základě dokumentů, kronik a osobních vzpomínek, tedy informací, které jsou tu více, tam méně subjektivně zabarvené. Hodnota tohoto dílka není, a ani nechce být, v jeho zpracování. Chceme vám poskytnout soubor informací zpracovaný do jisté ucelené podoby. Dovolujeme si Vás požádat, abyste s tímto k našemu almanachu přistupovali.

Tento almanach byl sestaven na základě dobových dokumentů, osobních vzpomínek, kroniky hasičského sboru v Újezdě a některých dalších dokumentů. Na jeho zpracování se podíleli téměř všichni členové výboru hasičského sboru. Samostatné poděkování náleží Zdeňkovi Matouškovi, Janu Perničkovi, Janu Křivánkovi, Františku Kolkovi, Vlastimilu Tesařovi, a to za jejich organizační práci a upřesňující informace.

JEDNOTLIVÉ PASÁŽE ZPRACOVALI:

Historie obce

— MUDr. Jaroslav Koutský, ing. Miroslav Matoušek.

Z historie požární ochrany v Zemích Koruny České a našem regionu

— na základě sborníku M. Vespalce „Příspěvky k dějinám požární ochrany okresu Brno-venkov“, RNDr. Zbyněk Leitner.

Z historie požární ochrany v obci a statistické údaje

— na základě zpracování kroniky hasičského sboru v Újezdě, RNDr. Zbyněk Leitner.

Redakční rada

— Zdeněk Matoušek, Vlastimil Tesař, Jan Křivánek.

Korektury — Jan Pernička, Zdeněk Matoušek.

Za fotografickou přílohu je nutno poděkovat především starším členům hasičského sboru a újezdským pamětníkům.

Ke snímku na obálce — oslavy 80. výročí založení sboru v r. 1974.

Z HISTORIE OBCE ÚJEZD U ROSIC

Obec Újezd u Rosic leží v podhůří Českomoravské vrchoviny v nadmořské výšce asi 475—494 m n. m. Z převážné části je položena na vrcholku podhorského hřebenu a jeho jihozápadní části svažující se do údolí potoka Chvojnice. Část obce leží na východním svahu hřebenu, který je z této strany omezen bezejmenným potůčkem, jež celým tokem až po soutok s Chvojnici obtéká patu tohoto hřebenu.

Obr. 2. Foto Újezda směrem od Hlubokého

Obec Újezd je v kronikách připomínána již od 14. století. V té době vlastnili osadu Vladykové z Popovic — Jan a od roku 1353 i Hartlib. V r. 1378 byla ves prodána Bouškovi z Ivančic. V polovině 15. století patřilo pak celé území Janovi z Deblína, který je v roce 1466 prodal paní Veronice z Boskovic. V roce 1482 se majitelem stává Hynek z Kukvic a krátce potom připadá obec k rosickému statku. V roce 1620 byla obec vypleněna.

Osada byla do roku 1789 přifařena do Popovic. Zdejší kaplička, zasvěcená sv. Františku, byla založena roku 1850. Újezdská škola (dnešní mateřská škola) byla založena roku 1889, jak dokládá i viditelně umístěný kámen s nápisem: „Naší mládeži věnováno nákladem obce oujezdské LP 1889“. Prvním učitelem byl pan Matěj Mertens, který založil také školní knihovnu a vedl obecní kroniku.

Újezd počátkem 18. století čítal 18 domovních čísel, po třicetileté válce bylo jen 8 domů „osedlých“, 10 bylo pustých. V roce 1770 měl celkem 25 domovních čísel.

Západní část obce byla seelská. Typické pro seelské usedlosti je kamenné oplocení zahrad, které bylo souvislé jak proti jižním, tak i severním humnům. Na samém západním konci měl svůj dům, jak se označovalo seelské stavení, rod Vítů, který je v Újezdě usazen již přes tři sta let.

Ve třicátých letech tohoto století byly v obci následující živnosti:

— U Hemalů mlýn, pila, hostinec a pekárna

— U Tomků hostinec

— dva obchody — jeden vedený p. Sedlákem, druhý patřil konzumu Včela; zde prodával p. Tesař z „vily“ (jeho domek totiž jako první měl podkrovní).

V obci pracovali také dva výborní kováři — pan Budín a pan Doubek, dále dva stolaři — pan Pecha a pan Obr. U Křivánků proti Vítům bylo řeznictví. Svoji živnost provozovali i dva ševci — pan Pazourek a pan Vaverka. Krejčovskou pak pan Katolický. Ve vsi působila i porodní bába. Rodina Němcových prováděla povoznictví, také sedláci v zimě pracovali se svými potahy v lese. Spojení se světem obstarávaly dva autobusy pana Díttricha a pana Svobody. Vozily především dělníky do dolů a hutí do Zastávky. Na vlak se chodilo většinou pěšky do Rapotic, méně na Zastávku. Dalšímu rozvoji obce napomohla její elektrifikace, která proběhla kolem roku 1930.

Obcí původně procházela jediná silnice z Březiny do Jinošova. Ve třicátých letech byla postavena silnice z Újezda do Rapotic, po II. světové válce byla prodloužena do Stanovišť. Před stavbou této „severo—jižní“ trasy stál vedle bývalé hasičky na křižovatce menší kopeček s křížem. Kopeček byl zplanýrován a kříž přemístěn k lipě před budovu nynějšího obecního úřadu.

V době nezaměstnanosti v první polovině třicátých let vznikla nejvýchodnější část obce, s domky stavěnými ve zmele u silnice směrem k Březině. Této části obce se říkalo „U pece“. Kolem Újezda je totiž dost jílovišť a v těchto místech stála Pelcova pec na pálení cihel. Ale toto označení není dnes tolik známé jako název západní části obce — „Na hrobech“. Měly zde být hroby z pruské nebo dokonce i třicetileté války. Je zajímavé, že přilehlá část lesa se jmenuje „Oltáříky“.

Typický újezdský domek se skládal z obydlí mladých — ti měli kuchyň a světnici, průchodná část — síň, dělila dům od světnice výměnkáře. Na dvoře byl chlívek pro kozu, prase nebo kravičku, sklad dřeva a nezbytná budka. Domkaři měli kousek pole, většinou pracovali u sedláků.

Obec dříve žila bohatým společenským životem. V hostinci U Hemalů mívala svoje sídlo Dělnická tělocvičná jednota, ke společenskému životu přispíval nemalou měrou i místní hasičský sbor. V obou hostincích — U Hemalů i U Tomků — se hrávala ochotnická divadla, pořádaly taneční zábavy, později dokonce promítaly filmy.

V Újezdě bývalo i fotbalové mužstvo, které hrávalo soutěže na různých úrovních. Na domácí půdě se hrávaly zápasy ve Žďárech.

Před hostincem U Tomků a před školou bývaly rybníky, malý rybníček býval i za skautskou lípou před dvorem.

Od teplejšího jara do pozdního léta se chodilo bosky, především školní děti. V zimě se sáňkovalo, lyži bylo minimálně. Lyže vyráběl pan Kopuleť. Brusle byly na kličku. V chalupách se v zimním období drávalo peří, zpívalo se a vykládaly se nejrůznější povídačky, i o tom, kde straší. A strašilo se na silnici do Zbraslavi „U obrázku“ a pak u chvojnického mlýna.

V noci chodil po dědině ponocný, obecní zprávy vyhlášoval bubeník, dobytek pásával obecní pastýř, na ostatky chodily vesnici maškary.

Druhá světová válka se Újezda datkla stejně tak, jako okolních obcí. Boje probíhaly v blízkém okolí, bezprostředně ve vesnici však naštěstí příliš ne. Po skončení II. světové války bylo započato s obnovou a dalším budováním vesnice. V průběhu roku 1947 byl postaven v obci kamenný pomník obětem obou světových válek. Prostor, kde nyní pomník stojí, bylo třeba předem upravit. Byl zde totiž malý rybníček, spíše kaluž stojaté vody, kterou bylo nutné zavézt a terén urovnat. Kolem pomníku tak vznikl park v podobě, jak jej známe dodnes. V tomto roce byl do naší obce také zaveden státní telefon. Veden byl z rapotické pošty. Díry pro telefonní sloupy vykopali občané Újezda sami a zdarma. Veřejná telefonní hovorna byla pak umístěna v hostinci U Hemalů. Stejně tak v tomto roce byla v obci, jako první v okolí, vybudována bezprašná silnice.

V roce 1948 byl v Újezdě budován místní rozhlas, aby potřebné zprávy a informace nemusel lidem sdělovat bubeník. Rozhlas začal plně fungovat v roce 1950.

Roku 1953 byla postavena díky sbírce po vesnici obecní prádelna, která sloužila zaměstnaným ženám.

V létě roku 1957 byl zbořen na návsi dům č. 29, který sloužil v minulosti jako obecní pastouška. Po smrti manželů Adamových zůstal neobydlen. Zbouráním této staré nevzhledné budovy byla rozšířena náves. Ve stejné době, přesně 9. srpna 1957, bylo v Újezdě založeno Jednotné zemědělské družstvo. Brzy po jeho založení byl postaven kravín ve Žďárech a drůbežárna na Vladyce (1959), o něco později, roku 1961, také ve Žďárech, kde vyrůstalo středisko družstva, byl postaven i vepřín.

V letech 1960—1964 byly odstraněny dvorky u domů po pravé straně silnice od křižovatky na Zbraslav, což do značné míry přispělo ke zlepšení vzhledu obce.

V roce 1966 pokračovaly práce na odstranění staré budovy hasičské zbrojnice na křižovatce, zděná budova transformátorové stanice stojící v témž prostoru byla v rámci generální opravy elektrické rozvodné sítě v obci odstraněna v roce 1967 a transformátor byl přemístěn do prostoru za vesnicí, kde má své místo dodnes. V tomto období bylo ve škole vybudováno nové sociální zařízení, tehdejší Místní národní výbor v Újezdě připravoval stavbu

Obr. 3. Budova staré požární zbrojnice a zděná trafostanice na křižovatce

nové budovy MNV, v níž měla být umístěna i nová požární zbrojnice. Stavba byla dokončena za značných obtíží v roce 1968.

V roce 1967 byl zbořen dům č. 56, stojící uprostřed návsi, který nebyl obydlen a značně zchátral. Po odklizení trosk vznikl velký prostor pro nově se tvořící náves. Téhož roku byla na křižovatce postavena celokovová autobusová čekárna.

Na podzim roku 1969 se začíná v prostoru vedle křižovatky stavět nová prodejna Jednoty. Do té doby byl obchod umístěn v dolní části vesnice. Stavba byla dokončena v roce 1971 a předána do provozu. Po dokončení se obec připravovala na zahájení do té doby akce největšího rozsahu — budování podpovrchové kanalizace. S vlastní stavbou se začalo hned na počátku roku 1972 a za dobu trvání stavby, do roku 1974, bylo položeno 4180 metrů kanalizace, mnohdy do značné hloubky a v obtížném terénu. Všechny tyto akce prováděli újezdští občané brigádnicky. Současně se stavbou kanalizace, v její závěrečné etapě, proběhla i úprava a hlavně rozšíření místních komunikací. Na to navazovalo budování chodníků v obci, které proběhlo v letech 1975—1976. Budovatelské úsilí v sedmdesátých letech bylo velké a ovoce tehdejší práce sklízí vesnice dodnes. V druhé polovině tohoto desetiletí byla provedena generální oprava místního rozhlasu, postavena

krytá požární nádrž, rekonstruováno pouliční osvětlení ze žárovek na výbojky, a také byt v budově školy. Prodejna smíšeného zboží Jednota byla rozšířena o skladové prostory a především, po zrušení školy v roce 1977, bylo započato se stavbou mateřské školy jako přístavby k budově stávající, bohužel zrušené, školy. Bylo tak naplněno poselství předků, kteří v roce 1889 starou budovu zasvětili újezdské mládeži. Stavba budovy mateřské školy byla dokončena v roce 1979 a funguje dodnes. Současně s terénními úpravami kolem školky byl zbudován na místě staré nádrže park, který byl do jisté míry chloubou vesnice.

Obr. 4. Budování obecní kanalizace (foto brigádníků — záběr od křížku před budovou OÚ, v pozadí prodejna)

V roce 1980 došlo k násilné integraci obcí. Újezd se stal pouhou částí Zbraslavi, vzdálenou a tudíž opomíjenou. Z místního národního výboru se stal občanský výbor, formální orgán bez jakýchkoli pravomocí. I za této obtížné situace se podařilo postavit krásnou budovu autobusové čekárny, kterou návštěvníci obce obdivují dodnes, a provést generální opravu kapličky. Díky stavbě vojenského objektu, jejímž důsledkem bylo téměř totální zničení silničního tahu Rapotice—Stanoviště, byl v obci obnoven asfaltový povrch silnic.

Dalším mezníkem v historii obce se stal listopad roku 1989. Dne 4. prosince vzniká Občanské fórum, jehož hlavním cílem se stalo osamostatnění obce ze svazku se Zbraslaví. K tomu došlo začátkem roku 1990. Tím obec prokázala, že se nebojí starat se o svoje záležitosti vlastními silami. Začala se rodit nová újezdská politika — umění řídit obec ve zcela nových podmínkách přechodu od plánovaného k tržnímu hospodářství a demokracii.

Koncem měsíce června byl koncertem dechové hudby Doubravěnka pod taktovkou Jana Víta oslaven Mezinárodní den hudby a tím byla založena nová tradice obce. Od té doby se tento svátek slaví každoročně, vždy za hojné účasti občanů.

V listopadu se konaly komunální volby a z nich vyšlo nové, svobodně a demokraticky zvolené zastupitelstvo obce Újezda. Obecní zastupitelé pak ze svého středu zvolili starostu obce — Milana Dobrovolného.

V březnu roku 1991 proběhlo celostátní sčítání lidu, z něhož jsou vybrány následující informace: v obci žilo 257 obyvatel, bylo zde 113 domů a z nich 82 trvale obydlených. V současné době se počet obyvatel snížil na 248.

Od 1. 1. 1993 leží obec na území České republiky, do dnešní doby stále ještě na území okresu Brno-venkov.

V oblasti výstavby se úsilí soustřeďuje na dobudování přivaděče pitné vody a napojení domácností na rozvod pitné vody po obci. V roce 1994 začínají práce na plynofikaci obce.

Dochází také k rozvoji soukromého podnikání na území obce. Byla obnovena činnost firmy Hemoli — zpracování dřeva, v obci je zaregistrováno sedm živnostníků. Po restituci budovy rodině Hemalových byl však uzavřen hostinec. Tato ztráta je však kompenzována otevřením „H-klubu“ Sboru dobrovolných hasičů a nově otevřeným občerstvením Karla Baráka. Prodejnu smíšeného zboží družstva Konzum (dříve Jednota) získala do pronájmu paní Švestková ze Zbraslaví.

V obci je mateřská školka, kterou navštěvují i děti z okolních obcí — Stanovišť, Hlubokého a Zálesné Zhoře. Do školy dojíždějí děti do Zbraslaví.

Z HISTORIE HASIČSKÉHO Hnutí V ZEMÍCH KORUNY ČESKÉ A NAŠEM REGIONU

Oheň v historii lidstva sehrál bezesporu kladnou roli. Bohužel však dokázal i škodit, ničit hodnoty, které člověk léta budoval a nakonec, bohužel nejen je, ale i život člověka samého. Historie hasičského hnutí tak vlastně začala v den, kdy člověk poznal oheň. A ti, kteří dbali, dbají a budou dbát na to, aby oheň jenom pomáhal, si zaslouží více pozornosti a díky, než jakých jsme schopni. Jako memento díkůvzdání všem těm tisícům neznámých nadšenců, a často i hrdinů, necht' jsou určena slova jednoho z těch, který bojí s ohněm věnoval celý život: „Nikdo neví, co je to za krásný a hluboce lidský pocit, když podáváte zhroucené matce její dítě, které se vám podařilo vynést z hořícího domu, živé a zdravé.“

Využití ohně mělo opravdu v celé historii lidstva nesmírný hospodářský a společenský význam. Oheň poskytoval pravěkému lovcovi teplo, ochranu před zvěří a umožňoval mu připravovat chutnější pokrmy. Také vypálená nádoba měla větší použití. Za pomoci ohně se člověk naučil tavit rudu a z kovu pak vyrábět lepší nástroje. V době osídlování byl oheň nepostradatelným pomocníkem při žďáření lesů a při získávání nové půdy. Ovšem už tehdy člověk poznal, že když ztratí vládu nad ohněm, stane se z něj ničivý živel. Pravěký člověk, pokládající ohnivého kohouta za zlobu bohů a snažícího se jej zastavit pomocí obětí a darů, záhy poznal, že se musí spoléhat především na svoji sílu. Domy v nejstarších slovanských vesnicích byly stavěny ze dřeva a došků, a tak zápas s ohněm spočíval především v bourání vedlejších stavení, aby se oheň nemohl dál šířit. Při takovýchto zákrocích se používali sekery, háky, žebříky a dřevěné nádoby na vodu. V období osídlování (13. a 14. století) dochází k poměrně velké koncentraci lidí na relativně malých plochách. Vznikala města, ve kterých se celá část obyvatel zaměstnávala řemeslnou výrobou. Příslušníci stejných řemesel se sdružovali v cechy, jejichž jedním z hlavních úkolů byla také ochrana před ohněm. Na dvorech měšťanských domů bývalo velké množství sena, slámy, dřeva a jiných lehce hořlavých předmětů. Požár znamenal pro obyvatele takových sídel vždy smrtelné nebezpečí. Častý nedostatek vody, malé znalosti a schopnosti lidí, kteří se snažili požár uhasit, nedostatek hasičského nářadí, to vše vedlo k tomu, že za obětí ničivému živlu padla celá města či vesnice. Následky takového požáru se překonávaly jen velice těžko. Bylo tedy pochopitelné, že zejména ve větších městech byla snaha vzniku požáru zabránit, respektive do jeho hašení vnést určitý pořádek a řád. Za nejstarší lze pravděpodobně považovat směrnice v nedatovaných listinách města Prahy ze 14. stol. pod čísly 2 (De igni — o ohni), 92 (Anzeige der Branddrohung — ohlášení toho, kdo vyhrožuje ohněm) a 180 (Diebstahl während des Brandes — krádež při požáru). Podle těchto směrnic byl každý občan povinen chránit svůj dům. Služebnictvo, které by zapálilo, byť z nedbalosti, dům svého pána, mělo být v tomto ohni ihned upáleno. Občanům se příka-

zovalo nechodit k ohni se zbraní. Každý řemeslný cech měl mít svoje ha-sební nařadí. Zvláštní úkoly byly určeny i kupcům. Povožníci měli ihned vozit vodu, a kdo by se zdráhal tak učinit, tomu se měl odebrat vůz i koně a on sám měl být z města vyhnán.

Pronikavé hospodářské změny na sklonku 15. a v průběhu 16. století ne-zmenšily nebezpečí vzniku požárů. V tomto období se už objevují pro jed-notlivá panství, zámky, města či vesnice nejrůznější nařízení a předpisy. Dělo se tak zejména tehdy, když vrchnost obnovovala každý rok na svém panství obecní úřady. Rychtář, konšelé i ostatní, kteří byli nově ustanoveni, přísahali vrchnosti, a shromážděným poddaným byla předčítána pravidla, podle nichž se měli při různých činnostech řídit. Za nejdůležitější byla považována pravidla pro případ požáru.

V této době řada obcí na našem dnešním okrese spadala pod panství kláštera Králové na Starém Brně. Roku 1597 jim bylo čteno „Zřízení, ode mne Roziny Kudratky z Lamberka, abatyše Králové kláštera na Starém Brně vydané, kteráž se poddaným kláštera na dědinách, při obnovování ouřadu čísti má, léta 1597“. O důslednosti abatyše svědčí zejména pasáž nazvaná — O ohně: „Rychtář a konšelé aby zvláštní bedlivost o ohně měli a často k sousedům skrze osoby z obce k podřízené dohlídali, jak se kde topí a ta místa jak komíny opatřena jsou. Lnu, konopí ve světnicích neb jizbách aby nesušili, tak aby sami sobě i mně ohněm nenadálým škody neučinili. Pakli by se skrz takový nezpůsob a sušení tohoto přediava přiho-dilo co zlého, zvláště strany ohně takovému, a to k hrdlu i k statku hleděno bude. A tolikéž jestli by se kdo nešetřně a nebedlivě měli při topení a při chození s světlem, zvláště chodil-li by kdo do stodoly nebo do chlívu s světlem, ten propadne pokuty, kdyby o tom usvědčen byl, pět kop groší. Jestli že by se pak od koho oheň jakýmkoli způsobem vyšel, takový má hned na sousedy zkríknouti, aby záhy to zle mohlo přetrženo býti. Pakli by se kdo sám takovou věc tutlati chtěl, a s tím mlčeti, a z toho něco horšího přišlo, takovému každému tolikéž k hrdlu i statku hleděno bude. O tom pak každému přikazuji pod hrdlem, kdež by se o kohožkoli, čehož, Pane, rač uchovati, oheň zjevil, jakýmkoli způsobem, abyste se ihned při tom ohni všickni beze všech výmluv najíti dali s vodou, s háky, s sekyrami, s konve-mi a pilně i snažně, abyste hasili. Jestli by pak kterýkoli z té dědiny nepři-běhl, o tom přikazuji rychtářům a konšelům, aby takového každého před ouředníkem mým do kláštera postavili, již on dále bude to jemu věděti věc obrátiti. A ne toliko v té dědině u vás že by se oheň zjevil, toto ouřad přede mnou tajiti nemá. Jestli zatají, dostatečně o to trestání budou. Pakli by ouřad bedlivosti a opatrnosti z strany ohně neměl a skrze jejich nešetřnost a nedbanlivost škoda ohněm se stalaž, toho oni právi býti musí.“

Živelné katastrofy způsobené ohněm nezavinily pouze blesky a neopatrnost lidí. Při válečných taženích ponechávaly za sebou nepřátelské armády spá-lená pole a vesnice, aby tím oslavili vítězství nebo se pomstili za utrpenou porážku. Paličstvím bylo možné se pomstít nenáviděnému sousedovi či ji-

němu odpůrci. Stejně tak bylo možné mstít se za zhrzenou lásku. Kruté tresty pachatele neodrazovaly.

Centralistická vláda Marie Terezie (1740—1780) znamenala pronikavé změny ve veřejné správě a kromě jiného i snahu vypracovat celostátní požární systém, ve kterém by byly obsaženy všechny povinnosti pro obyvatelstvo její říše a tehdejší známá protipožární opatření. Byl vydán dokument Řád k hašení ohně pro města, zemská městečka a dědiny Markrabství Moravského pod datem 1751. Pro Čechy byly dány dva patenty, a to 3. února 1755 pro Královská města pražská a 22. září 1755 pro obce. Vyhláška nařizuje, jakým způsobem má být vyhlášen poplach při požárech, kdo je povinen pomáhat při hašení, řídit záchranné práce a jaké jsou pokuty a tresty při neuposlechnutí této vyhlášky. Zdůrazňuje se vzájemná sousedská výpomoc mezi městy a obcemi a přikazuje se, že při hašení požáru se musí účastnit z každého domu alespoň jeden člověk. Mnoho vzruchu vyvolalo nařízení, podle kterého měly být do roka zrušeny všechny dřevěné komíny, které se měly vyzdít a v budoucnosti se nesměly stavět jiné domy než zděné nebo z hlíny. Vyzdívku komínů znesnadňoval nedostatek cihel a výstavba zděných domů narážela na bídu poddaných. Do nových úřadů docházelo značné množství žádostí jednak od poddaných, jednak od vrchností, aby byly povoleny výjimky a ustanovení vyhlášky zmírněna. Lhůta pochopitelně nebyla dodržena, a tak se s dřevěnými komíny vymazanými hlínou, setkáváme ještě v polovině 19. století. Mnohem lépe se plnilo nařízení o vysazování stromů mezi domy na dědinách, aby se zabráňovalo šíření požárů. Obecní představenstva musela také zajistit dostatečné zdroje vody.

Syn Marie Terezie Josef II. uprostřed své krátké vlády (1780—1790) vydal 25. července 1785 požární předpis pro Čechy, poté pro Moravu a Vojvodství slezské. Jsou zde mnohem podrobněji popsány povinnosti řemeslníků při požárech podle jednotlivých cechů. Dále se uvádějí všechna preventivní opatření, která je třeba respektovat při stavbě nových domů i při každodenních činnostech. Tyto předpisy byly v podstatě v platnosti až do vydání zákona o požární policii v sedmdesátých letech 19. století. Toto vše bylo doplňováno vyhláškami, oběžníky a jinými pokyny.

Proces zakládání dobrovolných hasičských sborů spadá do časového období, které je nazýváno industriální epochou. Jejimi mezníky jsou 30. a 40. léta 19. století a počátek 20. století. S prudkým rozvojem průmyslu nastává i nutnost efektivně chránit stále více koncentrované výrobní prostředky, které navíc také využívají ohně pro svoji činnost. Čím by byl bez ohně parní stroj či pece v hutích. Za této situace se mění i funkce hasičského hnutí. Dochází k přechodu od živelné organizovanosti nad idejemi pomoci bližnímu k cílené organizaci na idejích ochrany majetku. Hnutí tak získává přesně definovanou a cílenou funkci: ochraňovat před živelnými pohromami (tedy nejen před ohněm) obytná sídla, továrny, železnice, obchody, živnosti a zemědělské usedlosti. K rozvoji spolkové činnosti, a tedy i organizovaného hasičského hnutí, došlo po přijetí tzv. prosincové ústavy z roku 1867. Ta,

vedle územních změn, uzákonila i svobodu spolčovací, shromažďovací, tiskovou a svobodu projevu. Na ni navazoval i tzv. spolkový zákon. Ten umožnil zakládat, vedle už existujících německých, i české hasičské spolky. Na Moravě byl doplněn tzv. Řádem požárovým, vydaným 5. dubna 1873. Ten stanovil, aby v každé obci, která má více jak padesát domů, byl zřízen dobrovolný hasičský sbor. Iniciátory zakládání se měli stát starostové a obec byla odpovědná i za pořízení nejnutnější výstroje a hasicího náradí. Větším živostem, továrnám a obcím nad sto čísel, přikazoval pořízení stříkaček.

Ve snaze realizovat tyto možnosti co nejdříve, sešla se 28. října 1874 v Brně schůze pěti českých sborů, na které byl dán kromě „úkolu pomocného, to jest pomáhati bližnímu při živelných katastrofách, také vlastenecký úkol“. Titus Krška na této schůzi řekl: „Chceme dnes vložiti dobré símě do úrodné půdy naší Moravěnky, z něhož má v krátké budoucnosti vzrůstí mohutná česká lípa, pod jejímž stínem ujařmený lid by našel pomoci a národní osvěžení.“ Schůze také jednala o založení České ústřední jednoty hasičské. Stanovy měl připravit Titus Krška.

Protože dosavadní zkušenosti s hašením požárů ukazovaly na množství úrazů, bylo už v následujícím roce založeno Společenstvo všeobecné podporovací pokladny dobrovolných hasičských sborů a organizovaných hasičských sborů obecních na Moravě. Úkoly spolku vyplývaly už z jeho názvu. Podporuje hasiče, kteří byli nějakým způsobem postiženi při plnění svých povinností, a v případech nejtragičtějších se postarat o jejich vdovy a sirotky. Roku 1884 následovalo založení České ústřední jednoty moravsko-slezských dobrovolných sborů hasičských. Zákon z roku 1882, který nutil pojišťovací společnosti přispívat dvěma procenty z hrubého příjmu na úhradu hasičských sborů, nebyl pojišťovny respektován a zavdával příčiny ke sporům. Téhož roku na výroční valné hromadě v Olomouci navrhuje Titus Krška založení invalidního a penzijního fondu, který by byl určen pro hasiče, kteří působili ve sborech aspoň dvacet let.

Vytváření organizačních předpokladů pro kvalitní činnost hasičských sborů bylo završeno na konci 90. let 19. století založením Hasičské pojišťovny. V prohlášení z 1. listopadu 1895 bylo zdůrazněno, „že zřízení tohoto podniku jeví se nutností z dvojí příčiny — abychom získali peněz pro potřeby národní a hasičské a abychom vyloučili v krátkém čase všechny pojišťovny cizácké z krajín našich“. Snad toto nacionalistické prohlášení bylo důvodem, proč vídeňské úřady definitivní rozhodnutí všemožně brzdily a protahovaly.

Vývoj na Moravě a ve Slezsku probíhal analogicky s vývojem v Čechách. Nejprve byly zakládány dobrovolné hasičské sbory německé a poté se objevují podobné snahy i ve společnosti české. Zpočátku nebyly příliš úspěšné, protože rakouské úřady organizování českých spolků moc nepřály. Tento vývoj lze dokumentovat na příkladě Velkého Meziříčí. Zde již r. 1863 byl učiněn pokus o založení spolku Cyrila a Metoda. Zemské místodržitelství tyto snahy jednoduše zamítlo. Úspěšný byl pokus o pět let později. Předložené stanovy Tělocvičné hasičské jednoty Sokol ve Velkém Meziříčí byly

28. června 1868 schváleny. Zřejmě proto, že vedle tělocviku zdůrazňovaly i účinnou pomoc při požárech. Protože složka sokolská převažovala nad složkou hasičskou, založil Titus Krška český hasičský sbor. Z této doby jsou známé snahy o založení hasičského spolku v Boskovicích, jehož stanovy byly schváleny 6. října 1869. Sbor se však už v následujícím roce rozpadl. Protože třebičský spolek byl po odchodu T. Kršky poněmčen, je považován za nejstarší hasičský sbor na Moravě ten, který Titus Krška založil roku 1871 ve Velkém Meziříčí. V dubnu stejného roku vzniká český sbor v Jevíčku, v červnu jsou schváleny stanovy Dobrovolné hasičské organizace v Telči a ve Velkém Meziříčí. Mezi nejstarší lze rovněž počítat Tělocvičnou hasičskou jednotu Sokol ve Velké Bíteši z června 1872. Jejím cílem bylo „při požárech službu hasičskou a ochrannou se zavázat a pěstovat tělocvik vůbec a k účelům hasičským zvláště“. Příklad Velké Bíteše napodobila o rok později i Náměšť nad Oslavou.

V dalších letech pak nastává rozvoj zakládání dalších a dalších hasičských jednot a spolků. Jejich vznik byl provázen řadou těžkostí, někde se hasičské spolky rodily za velkých bolestí. Nic však už nemohlo zastavit rozvoj organizovaného spolkového hasičského hnutí.

Poměrně velmi brzy začali zakladatelé hasičských sborů uvažovat o vytvoření nadřízené organizace, která by řídila a koordinovala jejich činnost. Nejprve byla tato myšlenka vyslovena na I. sjezdu českého hasičstva a obecních představených v Brně 24. října 1874 a již o rok později, na II. hasičském sjezdu 12. září 1875 se hovořilo o stanovách ústřední jednoty, které však nebyly úředně schváleny. III. hasičský sjezd v Brně-Králové Poli roku 1881 se usnesl učinit u úřadu nový pokus, a tak po dvou letech čekání se podařilo dosáhnout souhlasu se založením České ústřední jednoty hasičské moravskoslezských dobrovolných sborů hasičských. Její první valné shromáždění se konalo při příležitosti IV. sjezdu českého hasičstva 9. září 1883 ve Slavkově u Brna. Jednota měla tehdy 44 sborů a 1418 členů. Za jediný rok vzrostl počet na 81 sborů a 3594 členů. Vznikaly také regionální organizace — tzv. župy. Jako první na Moravě byla I. hasičská župa Tišnovská, která byla založena 29. června 1882. Počátkem roku 1888 vznikla Župní hasičská jednota hejtmanství Vyškovského č. IX., počátkem roku 1890 vznikla Župní jednota č. XVI. v Rosicích u Brna. XIX. župní jednota hasičských sborů Velké Meziříčí a Velká Bíteš byla založena roku 1891. Tvořily ji sbory z politických okresů Velké Meziříčí a Třebíč. Po oddělení Třebíče byla vytvořena samostatná župa politického okresu Třebíčského a Náměšťského č. XXXIV. Sem patřila Svatoslav, Zbraslav, Újezd a Přibyslavice.

Hasičské župy brzy po svém založení daly o sobě slyšet, zejména neustálou propagací hasičského hnutí. V obcích, kde bylo potřeba podpory pro místní sbor, organizovaly okrsková cvičení, župní valné hromady, župní sjezdy, srazy a podobné akce. Tyto dny bývaly významným svátkem nejen pro danou obec, ale i pro okolní vesnice a jejich sbory.

Zakládání českých sborů mělo až do vzniku samostatného československého státu i velký význam po stránce národnostní. Jejich spolky se staly, vedle tělocvičných jednot Sokol, středisky českého společenského života na vesnicích a ve městech, a to zejména v místech národnostně smíšených. Národní charakter sborů se ukázal na jejich prvním sjezdu a hlavně na Zemské jubilejní výstavě roku 1891 v Praze. Hasičstvu byla vyhrazena celá expozice. V hlavním katalogu výstavy byl uveden stručný vývoj hasičstva u nás a v něm zdůrazněna zejména podpůrná činnost. V provolání „Hasičstvu československému bratrský pozdrav“ se mimo jiné říká: „My musíme ukázat české veřejnosti široké šiky českých hasičů, kteří jsou připraveni v každý čas chránit duchovní i hmotné hodnoty svého národa.“ Rok 1891 se zemskou výstavou a se sjezdem byl velmi úspěšný. Statistika zaznamenala v tomto roce 62 žup nebo okresních hasičských jednot, 1273 sborů, 1579 členů čestných, 5144 zakládajících, 25 226 přispívajících a 53 833 činných. Hasičské hnutí sílilo a mohutnělo. Myšlenky hasičského hnutí byly přitažlivé a jejich realizace podporovala národní sebeuvědomování.

Sarajevské výstřely a následující události zasáhly negativně i do činnosti hasičských spolků. Je tragickou pravdou tohoto období, že všestrannost hasičského výcviku, zejména soustavné pěstování samaritánské služby, přineslo ovoce za první světové války. Počátky tohoto hnutí se kládou totiž už do 80. let 19. století. V době války se v českých zemích utvořilo 864 dopravních čet, ve kterých bylo zapojeno 12 103 členů. Bylo to zejména v místech, kde byly v činnosti nemocnice Červeného kříže. Tyto čtyři dopravovaly raněné a nemocné vojáky z železničních stanic do nemocnic, poskytovaly jim první pomoc, převazovaly jejich zranění a poskytovaly jim občerstvení. Tato humanitní služba obětem války zabránila rozpuštění hasičské organizace a ochránila jejich členy před většími perzekucemi. Náplň hasičských činností je totiž taková, že i přes citelně oslabené sbory, doplněné mladými, nezkušenými lidmi, museli jejich členové své ušlechtilé myšlenky sloužit. Hasičské myšlenky nezištné lidské pomoci vítězily tedy i v době, kdy na jiných místech byly humanitní zásady hrubě pošlapávány.

Po vzniku samostatného československého státu došlo ke změnám i v organizaci hasičského hnutí. Sdružení dobrovolného hasičstva československého bylo rozpuštěno a jednotlivé zemské jednoty byly vyzvány, aby vyslaly po třech zástupcích do připravovaného výboru Svazu dobrovolného hasičstva československého. Po schválení stanov v říjnu 1919 následovala ustavující schůze 21. prosince 1919 v Brně. Poprvé mezi české hasiče zavítal i zástupce hasičského hnutí na Slovensku.

V roce 1923 došlo ke sloučení Jiskry — vzájemné pojišťovny československého hasičstva v Praze s Hasičskou vzájemnou pojišťovnou v Brně a vytvořila se tak Hasičská vzájemná pojišťovna, která měla na počátku 30. let přes milion členů a její celková záruka dosáhla částky 65 mil. korun.

V průběhu 20. a 30. let byly několikrát upravovány stanovy. Po správní reorganizaci došlo na úřední pokyn k utvoření Moravskoslezské zemské ha-

sičské jednoty. Po vytvoření dvou hasičských zemských jednot na území Čech a Moravy byla učiněna řada pokusů o sloučení obou jednot. Všechny však skončily neúspěšně, vesměs zásluhou slezských hasičských sborů. V roce 1931 došlo k vytvoření „truc“ organizace — Svazu dobrovolných požár-
ních a ochranných sborů českých hasičů pro kraj Moravskoslezský. Nebyla však příliš rozsáhlá, v roce 1940 čítala pouze 21 sborů. Pokusy o spojení obou moravských hasičských organizací byly neúspěšné, až zasáhla okupační správa a výměrem z 21. června 1940 nařídila zrušení Svazu a začlenění sborů v něm sdružených do Moravské zemské hasičské jednoty.

Třicátá léta přinesla vnější a vnitřní ohrožení republiky fašismem. Hasičské jednoty jednak organizují pomoc ohrožené republice, jednak jsou zapojeny do preventivních akcí zahrnutých pod názvem Civilní protiletectká obrana. V náplni požárních sborů se objevovala protiletectká, zastírací a pochodová cvičení, pochod v maskách a další činnosti, v mírovém životě rozhodně k hasičským myšlenkám nenáležící. Mnichovský diktát a zabránění pohraničních oblastí těžce postihlo i hasičstvo. Moravská zemská hasičská jednota ztratila úplně čtyři župy, jedenáct žup částečně, a sto třicet sborů s téměř šesti tisíci členy.

Tragický průběh roku 1938 a naprostá ztráta národní a státní svobody se nemohly neprojevit na činnosti hasičských sborů. Při dvou mobilizacích byla vlastně ke svým útvarům povolána část záložníků, kteří ve sborech představovali nejaktivnější složku. Pocit zrady a bezmocnost domů se vracejících záložáků, kteří podali svědectví, za jakých okolností museli opouštět naše hraniční pevnosti — to vše vyvolávalo deziluzi, roztrpčení a nechuť k jakékoliv práci, tedy i k dobrovolné práci v hasičských sborech.

Po vyhlášení protektorátu stálo nejen české hasičstvo, ale celý český národ před šestiletým obdobím tvrdých zkoušek. Velmi krátce po vzniku protektorátu byly prováděny i v řadách hasičstva ze strany okupační moci nejrůznější změny. Výnosem ministerstva vnitra ze dne 15. května 1939 se stal nejvyšší složkou Svaz českého hasičstva v Čechách a na Moravě, který měl dvě zemské jednoty — českou a moravskou. Ty se řídily stejnými stanovami. Akce, které byly připravovány řadou sborů, byly odvolány. Přesto ale lze označit rok 1939 za období, kdy aktivita hasičů byla stále vysoká. Počty členů činných a přispívajících zůstaly téměř beze změny. Po zahájení druhé světové války přepadením Polska, jsou přijímána opatření, která ukazují, že je válečný stav. Hasiči jsou nuceni ke kontrole těchto opatření, ve všech obcích jsou vytvářeny nejrůznější druhy hlídek. Družstva bývalých útvarů Civilní protiletectké obrany musí být rozšířena o družstva žen, je zesílena protipožární prevence. Kontrolu těchto opatření provádí osoby německé národnosti. Například sbor v Zastávce měl od 1. září 1939 tři požární a dvě asanační družstva, která měla stálou pohotovost ve dne i v noci.

Na konci roku 1939 už z některých sborů odcházejí činní členové, narození v určitých ročnících, na práci mimo území protektorátu. Do sborů byly zaslány směrnice, ve kterých se ukládalo odstranit či změnit názvy, které

připomínali samostatnou ČSR. Státní znaky musely být odstraněny z přileb a opasek, prapory se nesměly používat a musely být uloženy tak, aby nebyly přístupné ani mužstvu. Z místností musely být odstraněny znaky republiky, ve smyslu těchto ustanovení musel být urychleně prozatímně upraven i střed razítka, kde býval znak.

V místech, kde stály pro válečné účely důležité závody, byla nařízena stálá hasičská služba. Znovu pozměněné stanovy zaváděly dlouhé názvy — např. Dobrovolný sbor českých hasičů v Újezdě při Svazu dobrovolných českých hasičských, požárních a ochranných sborů pro zemi Moravsko-slezskou.

Mírný obrat ve zlepšení činnosti přinesl rok 1942. 27. ledna bylo vydáno vládní nařízení, podle kterého se obce měly starat o zřízení a udržování výstroje a výzbroje hasičských sborů. Odborný technický dozor převzalo ministerstvo vnitra. Nařízením tohoto ministerstva bylo hasičstvo rozděleno do čtyř kategorií: z povolání, dobrovolné, povinné a závodní. Nemovitý majetek hasičských sborů přešel do vlastnictví obce a tvořil základ pro požární ochranu. Hasičský sbor v místě musel mít nejméně 18 členů, se souhlasem krajského požárního ředitele výjimečně 14. Bylo možné spojit několik obcí k plnění úkolů. Byly stanoveny i jakési normy pro technické vybavení.

V předposledním válečném roce 1944 bylo i u nás patrné, že se fronta přibližuje k hranicím bývalé ČSR. Hasičské sbory byly nuceny odevzdávat barevné kovy. Přibývala nařízená cvičení a rostla snaha utlumit společenský život ve sborech, orientovat jejich činnost pouze na válečné podmínky. Druhá polovina roku 1944 byla pro hasičské sbory velmi složitá. Fronta se přiblížila natolik, že začalo bombardování podniků s vojenskou výrobou, a to jak v Brně, tak i v jeho okolí. Následné požáry, vyprošťovací a asanační práce byly prováděny především hasičskými sbory.

Obnovení Československé republiky v květnu 1945 znamenalo pro hasičské sbory znovuobnovení činnosti v celé šíři. Za okupace utrpělo sice české hasičstvo značné škody, ale po osvobození v nastalé euforii národa se i tyto problémy jevily menší, než skutečně byly. O síle hasičských ideálů i o odhodlání těch, kteří je realizovali, svědčí i velmi brzy obnovená činnost ve všech oblastech hasičského spolkového života. První náročnější zkouškou připravenosti prošly hasičské sbory na Rosicku 19. prosince 1945. Důl Julius v Zastávce, který byl v závěru druhé světové války těžce poškozen, byl z neznámých příčin krátce po obnovení provozu zachvácen velkým požárem, který postihl třídírnu uhlí a stanici lanové dráhy. Likvidace požáru se účastnilo 33 sborů se 43 motorovými stříkačkami a 272 hasičů.

Rok 1947 byl na jaře charakterizován velkými povodněmi a v následujících měsících dlouhotrvajícím suchem. Toto počasí mělo za následek nárůst požárů a to znamenalo obrovské nároky nejen na hasičské sbory, ale i na všechno obyvatelstvo. První polovina 50. let znamenala v našem regionu pokles počtu požárů. Hasičské sbory byly postupně vybavovány technikou, na druhé straně se do jejich činnosti stále více vkrádal ideologický

podtext. Díky síle hasičské myšlenky však nikdy nenabyl vrchu a v mnohém byl spíše na obtíž. Nejvíce evidovaných požárů a živelných či přírodních pohrom bylo v letech 1956 a 1957. Ke dvěma velkým požárům došlo i v našem okolí. V lednu 1956 hořely dřevěné budovy pracovního tábora na Dole Antonín ve Zbýšově a v červnu 1957 vznikl požár ve skladě Jednoty v Zastávce.

V té době dochází ke zvyšování vlivu státu na činnost hasičských sborů. Tak jako všechny společenské organizace, tak i hasičské spolky, a lze říci, že ty především, chtěl mít stát pod stálou kontrolou. Místo hasičských sborů byly zřízeny požární sbory s příslušníky, které jmenoval národní výbor jako svůj výkonný orgán pro věci požární ochrany. V těchto požárních sborech zůstávala jen malá část členů bývalých hasičských spolků. Tyto sbory dostaly také nové úkoly — především zodpovídat za výchovu občanů k dodržování zásad požární ochrany. Při požárních sborech postupně vzniká prakticky nová organizace — místní jednotka československého hasičstva, která se stala základní složkou celostátní dobrovolné organizace. Ta však byla postupem doby zastřešována různými sekretariáty tak, aby i zde si tehdejší moc udržela rozhodující vliv.

Počátkem roku 1960 vstoupila v platnost nová územní reorganizace. Ta měla dopad i na rozčlenění větších hasičských celků. Vznikly další úřady a sekretariáty a byrokracie se rozbujela i v hasičském hnutí. Že to nebylo zrovna ku prospěchu věci, je nasnadě. Staronovou hlavní linií požární ochrany se stala preventivní činnost a výchovná práce mezi obyvatelstvem. Hasičské sbory v místech se staly také neocenitelnými pomocníky při budování různých objektů. Samy se soustředily především na zlepšení materiální a technické základny, což i přes různé proklamace nebylo vůbec snadné. Pořád platilo „co sám nevybuduješ a známí na patřičných místech neseženou, to nebudeš mít“.

Ani sjezd Československého svazu požární ochrany v roce 1964 nepřinesl žádný impuls či zásadní opatření do práce hasičských (tehdy požárních) sborů. Byl však rokem stého výročí založení hasičského hnutí v českých zemích. Oslavy však byly spíše věnovány vzpomínkám na léta minulá. Teprve rok 1973 znamenal pro náš region vzpruhu. Brno bylo vybráno jako pořadatelské město Mezinárodní soutěže v požárnickém sportu a VII. mezinárodního sympózia. Tento svátek světového i našeho hasičstva přinesl další impuls do činnosti sborů, růst členské základny, zvýšenou aktivitu sborů a také částečné zlepšení materiální situace sborů. Státní dotace se projevíly konečně i na nižších úrovních. Zejména do větších obcí se dostávají nejmodernější typy stříkaček. Starší technika byla přenechávána sborům menším. Dochází také k zakládání tzv. profesionálních požárních sborů — veřejných požárních útvarů. Tím byly učiněny počátky pro rozdělení úkolů hasičského hnutí na dvě oblasti. V oblasti požárních zásahů, likvidace živelných pohrom a zvláště vysoce specializovaných činností se požární sbory profesionalizují, procházejí tvrdým a náročným výcvikem.

Jejich zásahy mnohdy však s původním zaměřením hasičstva nemají mnoho společného. Vždyť do jisté široké hasičské myšlenky se už neschovají zásahy při čištění kanalizací, vyprošťování zraněných či dokonce mrtvých při dopravních nehodách, a další zásahy. Pro dobrovolné hasičské sbory se stala největším úkolem preventivní činnost ve svých obcích a výpomoc profesionálům při hasebních zásazích. Toto rozdvojení se prohlubuje a je zřejmé, že jiné cesty není.

Dalším přelomovým rokem v činnosti hasičského hnutí se stal rok 1989 — rok počátku budování nové, demokratické společnosti. Hasičské hnutí se zcela jistě rádo oprostilo od politizace své původní myšlenky a vrhlo se do znovuoobnovení hasičských ideálů. Zcela jistě to není lehké a snadné, ale i v minulosti prokázali hasiči schopnost vyrovnat se s nejrůznějšími problémy.

Za léta činnosti mnohých hasičských sborů se měnily státní útvary, státní symboly, hranice státu i menších územních celků, stejně jako názory odrážející politické spektrum tehdejších společenství. Neměnné však zůstaly ideály, za kterých vyrostla myšlenka hasičská. Ta vítězila nad skupinovými či jinými zájmy pro svůj humanistický charakter.

Velkým impulzem byl mimořádný Karvinský sjezd Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, který přijal nový statut, stanovy, symboliku a program celé organizace. Sdružení působí celostátně. Je zde soustředěna drtivá většina sborů a členů. Později byla založena Moravská hasičská jednota se sídlem v Židlochovicích, v čele je prezident. Vedení této organizace většinou zajišťují profesionální požárníci. Z našeho okolí jsou zde organizovány sbory ze Zastávky, Rosic a Ostrovačic.

HISTORIE POŽÁRNÍ OCHRANY V ÚJEZDĚ U ROSIC

V posledním desetiletí 19. století došlo ke značnému rozmachu zakládání hasičských sborů v naší oblasti. Koncem roku 1894 byl i v Újezdě u Rosic založen na popud tehdejšího starosty obce Antonína Víta hasičský sbor. Jeho stanovy byly schváleny na sezení obecního výboru dne 26. února 1895 a založení sboru bylo potvrzeno kanceláří c. k. místodržitele v Brně dne 28. března 1895. Prvními členy Hasičského sboru obce Újezdské byli: hutník Karel Duda, rolník František Hakl, zedník František Hemala, obchodník Leopold Hemala, dělník František Hrášek, hutník Antonín Chatrný, topič Vincenc Chatrný, rolník Antonín Kadaňka, havíř Jan Kadaňka, hutník František Kolka, tesařský polír Alois Krejčí, zednický pomocník Jan Křivánek, zedník Václav Křivánek, učitel Matěj Mertens, rolník František Pazourek, rolník Jan Pernička, hutník František Sedlák, havíř Karel Spružina, havíř Leopold Spružina, hutník František Staněk, hutník Jan Svoboda, zedník Josef Tesař, rolník Antonín Tomek, dělník Jan Vlček, rolník Antonín Vít, a dále Luďvík Pánovec, František Doubek, František Křivánek, Jan Křivánek a Jan Pirochta.

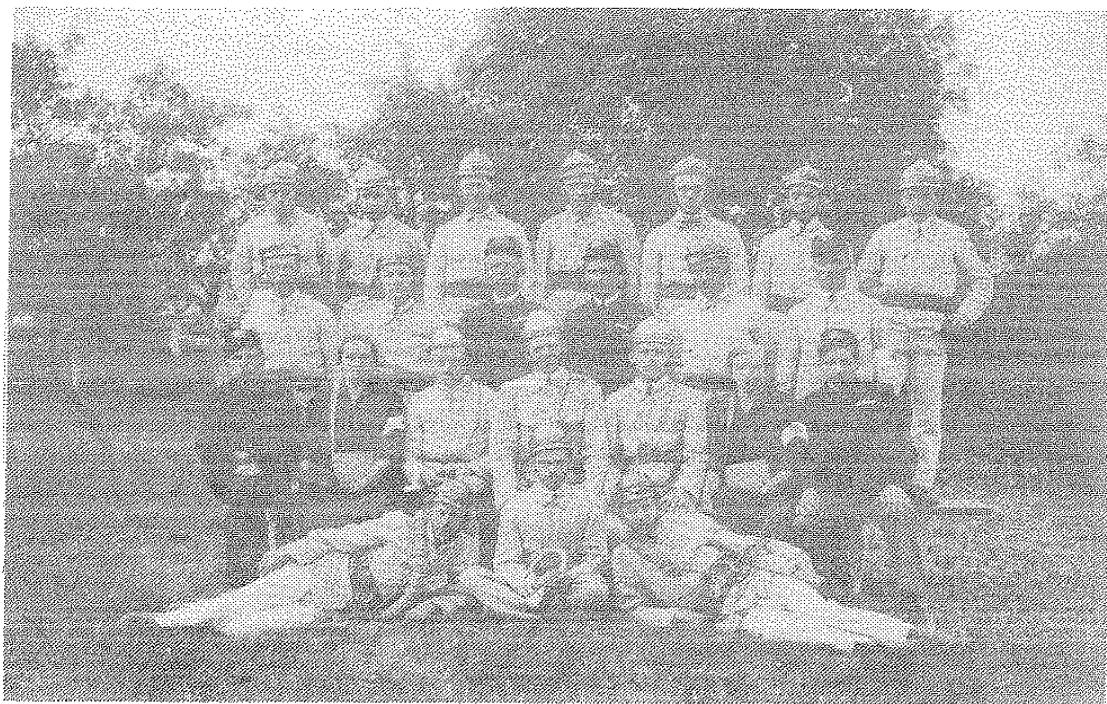
Prvním starostou hasičského sboru byl zvolen tehdejší starosta obce Antonín Vít, náčelníkem učitel Matěj Mertens a první podnáčelníkem Leopold Hemala.

Hlavní starostí sboru po založení bylo zakoupení vlastní stříkačky. K tomu došlo ihned v roce 1895 a stříkačka tehdy stála 700 zletých. Ve stejném čase vystavěli členové sboru hasičské skladiště, zárodek pozdější požární zbrojnice. Mužstvo bylo postupně vybaveno typickými ochrannými helmami a plátěnými stejnokroji, později i vycházkovými uniformami. Brzy po svém založení prožil hasičský sbor doslova křest ohněm. V roce 1896 se zúčastnil likvidace požáru v Rapoticích, v roce následujícím pak na Březině. První požár, a hned velký, hasil sbor v Újezdě 21. října 1899, kdy hořela stodola v domě č. 14 tehdejšího starosty obce i hasičského sboru Antonína Víta. Mladý sbor hasičů se tehdy vyznamenal a velice stoupla jeho vážnost v obci. V roce 1900 zasahoval sbor při požáru lesa na Včelníkách. Po tomto požáru byla zakoupena od hasičského sboru v Líšni voznice s lejtou. V roce 1901 zasahoval sbor při požáru v Krokočíně, v roce 1904 ve Zbraslavi, v roce 1907 opět v Krokočíně, a tak bychom mohli jmenovat další a další zásahy. Do roku 1920 zasahovali újezdští hasiči celkem třiatdvacetkrát a do dnešní doby asi čtyřicetkrát.

V době první světové války byla činnost sboru výrazně utlumena vzhledem k tomu, že převážná většina členů sboru vykonávala vojenskou službu. Někteří členové odešli na frontu, aby se více nevrátili. Vzpomeňme — bratři Haklové, Jan Kadaňka, Emil Kadaňka, Bohumil Pelc, Jaroslav Hemala.

Vlna vlastnictví po vyhlášení Československé republiky přinesla také prudký rozmach hasičských sborů. Bylo to patrné především v oblasti technického vybavení. Sbory podle možností nakupovaly různé vybavení, po-

nejvíce motorové stříkačky. Újezdští hasiči si však museli počkat až do roku 1946, kdy byla pořízena motorová stříkačka PS 8, která díky obětavosti členů sboru slouží dodnes.

Obr. 5. Sbor újezdských hasičů v roce 1924 (4. řada zleva: Krejčí Josef, Pelc Josef, Křivánek Jan, Krejčí Jaroslav, Pokorný Josef, Duda Karel, Křivánek Josef — 3. řada: Tomek Oldřich, Hakl Richard, Kadaňka Tomáš — 2. řada: Žák František, Kovaříková Marie, Vít Jan, Tesař František, Tesař Jaroslav, Budínová Marie, Katolický Ferdinand — 1. řada: Krejčí František, Chatrný František, Rezařina Jaroslav)

Činnost sboru v období mezi dvěma světovými válkami se nezaměřovala pouze na oblast požární ochrany. Významná byla také pracovní činnost ve prospěch obce, spolkový život a kulturní činnost. Sbor pořádal plesy, zábavy, v létě výlety do okolí obce, zejména do míst zvaných Žďáry a Zelená. Členové sboru dokonce nastudovali i zpěvohru „Sládcí“, v níž zazněla dodnes známá píseň „Co jste hasiči, co jste dělali?“.

Léta 1939—1945 poznamenala i činnost hasičského sboru v Újezdě. Vlivem různých nařízení byla omezena pouze na požární ochranu. Spolkový život musel ustoupit do pozadí.

Po skončení druhé světové války se život hasičského sboru rozvinul opět v plné šíři. Bez hasičů si nebylo možné představit žádnou významnější činnost v obci, ať už v oblasti výstavby a úprav obce, nebo v oblasti kulturního dění. Samozřejmě i do činnosti našeho hasičského sboru pronikal poli-

tický podtext, tak jako ostatně všude v té době. Nikdy však neměl na práci, složení či ostatní činnost sboru rozhodující vliv. Členy spojoval především společný zájem o věc a ten čněl nade vše.

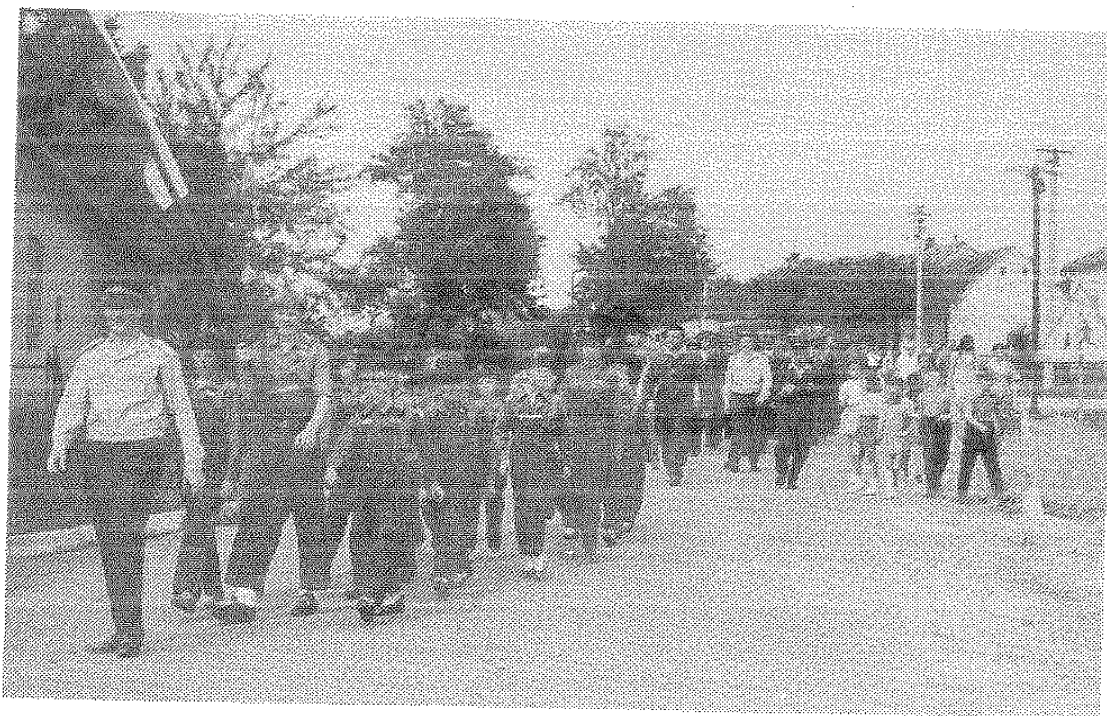

Obr. 6. Sbor újezdských hasičů v roce 1948 (3. řada zleva: Tesař František, Sedmík František, Vít Jan, Pazourek František, Dudová Stanislava, Chatrný Viktor, Tesař Antonín, Sedmík Jan, zástupce jednoty — 2. řada: Sedmíková Marie, Holánová Marie, Budínová Marie, Perníčková Marie, Vítová Josefa — 1. řada: Pernička Jan, Krejčí František, Doubek Vítězslav, Spružina Milan, Tomek Bohumil, Svoboda Emil)

Činnost v padesátých a šedesátých letech byla výrazně zaměřena do oblasti zlepšování životních podmínek v obci a v neposlední řadě také zkvalitňování zázemí sboru. Hasiči se podíleli na budování objektů nově vzniklého JZD v Újezdě, na úpravách místních komunikací a středu obce. V roce 1966 došlo i na odstranění staré budovy požární zbrojnice na křižovatce a souběžně také bylo započato s výstavbou budovy MNV, jejíž součástí byla i nová požární zbrojnice, která slouží dodnes. Slavnostně byla otevřena v roce 1968. Tehdejší MNV Újezd si velice cenil práce hasičského sboru (tehdy Sboru požární ochrany), především v oblasti výstavby v obci a požární prevence. V roce 1967 se hasiči podíleli na výstavbě sociálního zařízení tehdejší školy (dnes mateřské školy) a stavbě autobusové čekárny, v letech 1969—1971 na stavbě prodejny smíšeného zboží pro družstvo Jed-

nota. V tomto období se těžiště činnosti přeneslo do oblasti protipožární prevence. Členové sboru každoročně kontrolovali obytné domy a hospodářská stavení a výrazně přispěli k tomu, že v tomto období nebyl v obci zaznamenán žádný větší požár. Kromě těchto činností dále trvala i kulturní a spolková činnost. Stále se pořádaly plesy a zábavy. Rozvíjela se i sportovní činnost členů, zaměřená na úspěšná vystoupení na soutěžích požárních sborů.

V sedmdesátých letech pokračovala činnost sboru v neztenčené míře. Sbor byl významně posílen i v technické oblasti — dne 4. června 1973 bylo zakoupeno požární auto T 805, populární „Kačena“. V roce 1975 byla ve středu obce vybudována krytá požární nádrž. V tomto období byla také obnovena tradice oslav výročí založení Hasičského sboru obce Újezdské. V roce 1974 se konaly oslavy 80. výročí založení a byly to oslavy veliké a vydařené. Hlavní dění oslav probíhalo na návsi, kde bylo pro tuto příležitost zřízeno pódium, taneční parket, stany pro občerstvení a různé pouťové atrakce. Hlavní část byla zahájena 12. července taneční veselicí, pokračovala příští den různými akcemi a vyvrcholila 14. července v odpoledních hodinách, kdy proběhlo ukázkové cvičení požárního útoku pěti požárních sborů z okolí. Celé oslavy proběhly za hojné účasti občanů a spokojenost z průběhu nezkazila ani večerní notná bouřka.

Obr. 7. Slavnostní průvod při oslavách 80. výročí v roce 1974 (čelo průvodu u křižovatky směrem ze Žďárů)

Obr. 8. Soutěžní družstvo při výcviku — 1974 (požární stříkačka u rybníka v Újezdě)

Úspěšné družstvo na soutěži v Příbrami v r. 1975

Po oslavách 80. výročí založení se činnost tehdejších požárníků soustředila především na oblast prevence. Byly zahájeny pravidelné roční prohlídky domů a hospodářských objektů v obci. Výraznou měrou tak újezdští požárníci napomohli tomu, že v tomto období nebyl zaznamenán žádný požár. Členové sboru však nezapomínali ani na výchovu svých nástupců. Jedním z hlavních směrů činnosti v této době byl výcvik družstev mladých požárníků. A že se dílo dařilo dokumentuje skutečnost, že mladí újezdští požárníci dosahovali vynikajících výsledků v soutěžích.

Obr. 9. Družstvo mladých požárníků při soutěži v Rosicích

Samozřejmě ani v tomto období se sbor neobešel bez trvalé drobné mravenčí práce, která sice nepřinášela okamžité výsledky, ale bez níž by nebylo žádných úspěchů, zejména v soutěžích, kdy za velitelování Milana Dobrovolného bylo dosaženo nejvýraznějších výsledků.

Dalším přelomovým rokem v historii sboru byl rok 1984 — rok oslav 90. výročí založení sboru. Tyto oslavy už byly, i díky zkušenostem z oslav minulých, mnohem slavnostnější než předešlé. Hlavní část oslav proběhla ve dnech 6.—8. června 1984. V pátek a v sobotu se členové sboru a návštěvníci hlavně bavili při tanečních zábavách. V neděli pak proběhla největší část programu. Na hřišti ve Žďárech proběhla soutěž požárních družstev za účasti 14 družstev z okolí. Naši požárníci skončili na třetím místě, a to

na období, kdy se dělalo vše pro zajištění oslav a nebyl čas na výcvik, nebylo vůbec špatné. Po skončení soutěže byla provedena ukázka tehdejší moderní požární techniky. Následoval slavnostní průvod ze hřiště na slavnostně vyzdobenou náves. V čele průvodu šla hudba, za ní následovalo na 160 uniformovaných požárníků a téměř tři stovky újezdských občanů a návštěvníků. Na návsi pak proběhlo slavnostní zhodnocení práce sboru a ocenění práce těch nejlepších. Vyznamenání krajského svazu obdrželi Jan Pernička, Jan Kvíčala a Milan Zavřel, vyznamenání okresní pak Vlastimil Tesař a Zdeněk Matoušek. Součástí oslav pro veřejnost byla i výstava v požární zbrojnici, na níž byla prezentována historie sboru a práce sboru v uplynulých letech.

V 80. a 90. letech se práce ve Sboru dařila za předsedování Vl. Tesaře a za vydatné podpory MNV, zejména jeho předsedy ing. M. Matouška, který je členem Sboru a výboru dodnes.

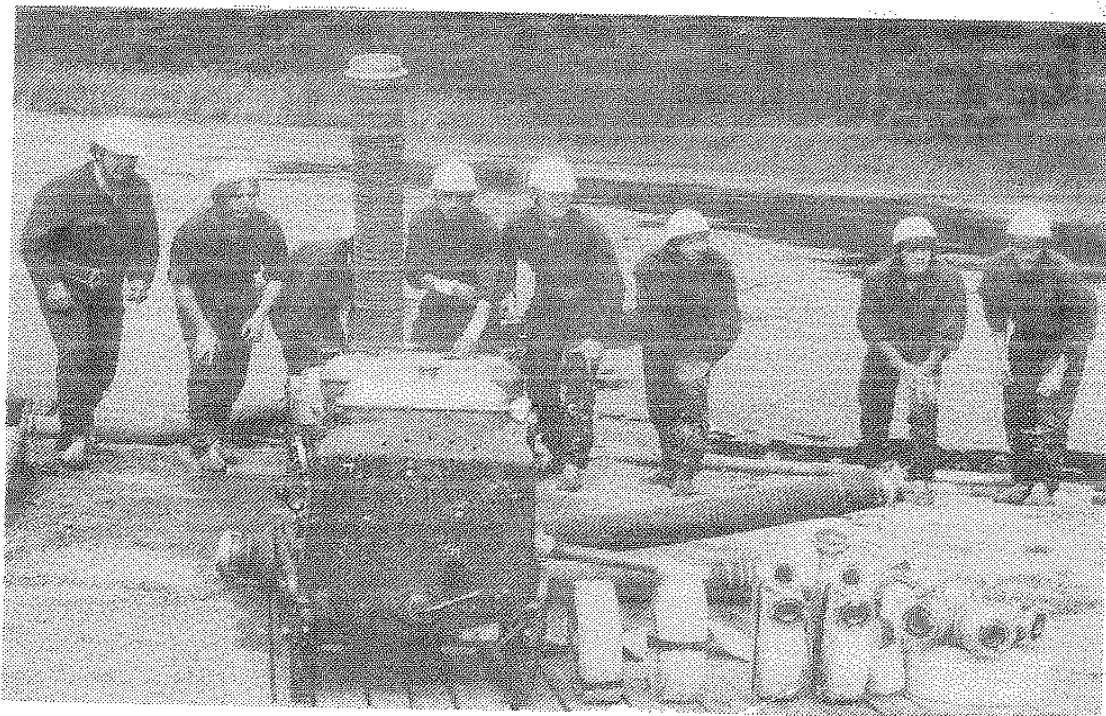
Obr. 10. Soutěž v Krokocíně — r. 1984 (skupinové foto soutěžního družstva)

Po těchto oslavách členové sboru rozhodně neusnuli na vavřínech a pokračovali v činnosti v neztencené míře. Zejména se věnovali dalšímu rozvoji činnosti mladých požárníků. Ti se účastnili pravidelné celostátní soutěže Plamen a dalších okrskových, oblastních či okresních soutěží. Za dobu své činnosti získali mnoho cenných umístění. Dvakrát se také za odměnu zúčastnili letního tábora mladých požárníků v Janských Koupelech.

Největší zásluhu na vzniku a úspěších oddílu mladých požárníků měl první vedoucí Zdeněk Matoušek. Svoji štafetu pak předal mnoha dalším následovníkům. Za celou dobu činnosti oddílu se v něm vystřídalo 76 dětí, z nichž mnozí aktivně pracují dodnes.

Tak jak to v malých obcích bývá, bez práce členů sboru se neobešly ani akce při zvelebování Újezda. Velkou měrou se členové sboru podíleli na zmírnění následků havarijního stavu spodních pitných vod v obci. Bez jejich pomoci by byly stěží vybudovány náhradní zdroje pitné vody pro občany v tak krátké době. Nádrž na pitnou vodu na návsi byla umístěna pod povrch, na dalších místech byly vybudovány zateplené garáže pro dlouhodobé parkování pojízdných nádrží na pitnou vodu.

Členové sboru samozřejmě nezapomínali ani na svoje hlavní úkoly, tedy prevenci a výcvik pro případ požáru. Svoji vycvičenost si mohli ověřovat naštěstí pouze při soutěžích a dokazovali, že pro likvidaci požáru jsou velice dobře připraveni. Na soutěži v Rosicích dne 22. června 1985 obsadili čtvrté místo, na Vaňkově memoriálu ve Velkém Meziříčí také čtvrté místo a na dalších soutěžích byli neméně úspěšní. Jak se jim jejich výcvik hodil, to si mohli ověřit hned v následujícím roce, kdy likvidovali tři požáry — požár osobního auta na silnici k Rapoticím, zahoření veřejné skládky v Újezdě a požár lesního porostu u Rapotické aleje. Ve všech případech zdatně sekundovali profesionálům z VPÚ Rosice.

Obr. 11. Soutěžní družstvo při Memoriálu A. Nováčka ve Stanovištích
(soutěžní družstvo těsně před startem)

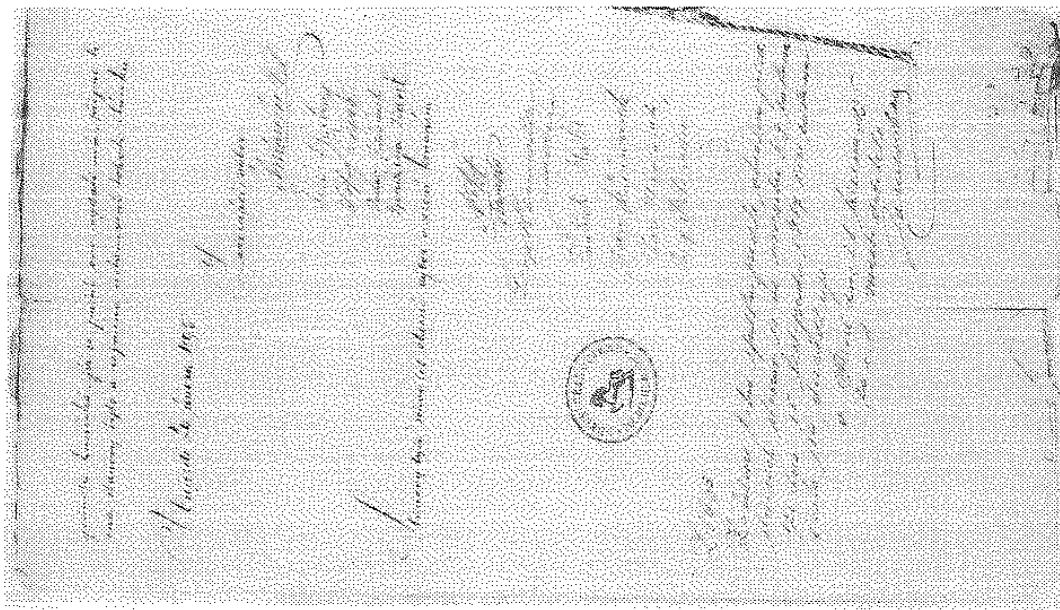
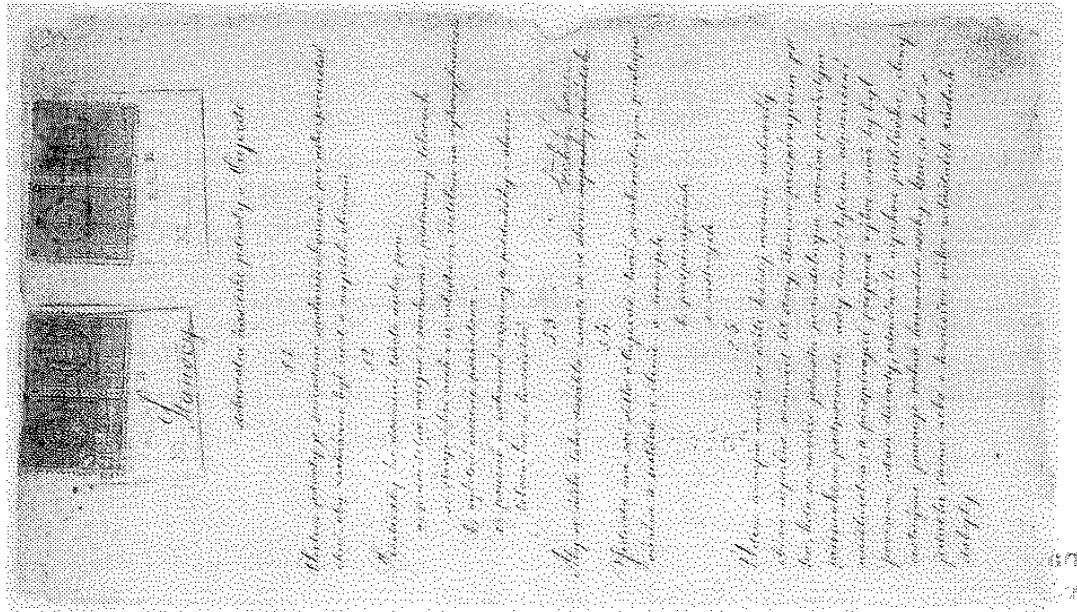
V celém následujícím období pokračoval sbor v činnosti ve všech oblastech neztenčenou měrou. Naši požárníci dosahovali na soutěžích pěkných výsledků, budova zbrojnice byla stále upravována a hlavní starostí sboru byla technika. Finanční prostředky na nákup nové, i přes různé proklamace na konferencích či sjezdech tehdejší tzv. vedoucí síly společnosti, pořád nebyly, a ta naše, pomalu stárnoucí, byla udržována v dobrém stavu jen díky velkému úsilí, obětavosti a hlavně šikovnosti mnohých členů sboru. Stav financí bylo možno zlepšit jen pořádáním zábav, plesů, nebo sběrem kovového odpadu.

Obr. 12. Vítězové Memoriálu A. Nováčka v r. 1985 (skupinové foto výboru a družstva před dveřmi požární zbrojnice v Újezdě)

Listopadová sametová revoluce v roce 1989 se nemohla neprojevit, i když s jistým zpožděním, na činnosti sboru. Tak jako každé přelomové období, které provází bourání starých pořádků a budování nových, tak i první léta po roce 1989 značila částečný zmatek a útlum v činnosti sboru. Netrval však dlouho, činnost byla bezzbytku obnovena v celém rozsahu, přizpůsobena novým podmínkám. Sbor se přihlásil ke Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Potvrdil také, že se tato přísně apolitická a dobrovolná organizace chce vrátit k tradicím hasičského hnutí. Náš sbor se rozhodl pro začlenění do tohoto Sdružení. V roce 1991 se újezdští hasiči stali akcionáři Hasičské pojišťovny, získali nové členy — přispívající a sponzory — a učinili tak první krok k úspěšné činnosti v dalším období. V požární zbrojnici byl vybudován H-klub, který se stal i místem neformálních setkání nejen hasičů, ale i ostatních občanů Újezda či okolních vesnic, a to nejen v době poutové zábavy či při koncertech ke Dni hudby, ale i ve dnech všedních.

V této krátké exkurzi po historii hasičského sboru v Újezdě bylo možné ledasco zapomenout či naopak zdůraznit věci možná méně důležité. Nicméně i tak se tato exkurze stává sama součástí této historie.

První a poslední strana Stanov hasičské jednoty v Újezdě

Požár mlýna a pily u Hemalů (vzpomíná rodina Hemalových)

V noci z 27. na 28. ledna roku 1941 vypukl ve mlýně nezvladatelný požár. Brzy se ničivý živel přenesl i na budovu pilnice. I když byl včas zpozorován, nebylo možno mu čelit. Místní hasiči se dostavili ve velmi krátké době, ale jejich zásah nebyl, přes všechnu snahu a obětavost, tak účinný, jak si všichni přáli. Proti snaze a odhodlání lidí se postavila příroda. Teploměr v té době ukazoval dvacet osm stupňů mrazu a voda v hadicích a ve stříkačce zamrzala. Přes pomoc hasičských sborů z okolních obcí se nepodařilo oheň zvládnout a došlo k velkým materiálním škodám. Naštěstí nedošlo, přes velmi nepříznivé podmínky, k žádné újmě na zdraví. Žárem explodující střešní krytina a moučný prach se rozletovaly po okolí a přenášeli tak oheň do okolí. Lidé, kteří přímo nepomáhali hasit požár mlýna a pily, stáli na střechách a polévali místa, kam dopadaly jiskry. Mlýn i pila shořely úplně a ještě bylo částečně poškozeno obytné stavení.

Požár kravína JZD v Újezdě (vzpomínají ing. Miroslav Matoušek, Jan Vrba a Milan Dobrovolný)

Na počátku října roku 1966 se jako každoročně pořádala tradiční pouť na Františka. Po nedělní zábavě se však Újezd probudil do vpravdě ohnivého rána. Kolem šesté hodiny ráno byl zpozorován požár kravína ve středisku JZD. Po ohlášení se k ohni sjížděli požárníci ze všech okolních obcí. Požár postupoval velice rychle půdním prostorem, který byl, jak to tehdy bývalo, plný sena a píce pro dobytek. Velkým štěstím bylo, že šlo o celkem moderní stavbu a strop byl postaven z betonových překladů. Nedošlo tedy k jeho prohoření a zřícení. Panika se šířila mezi dobytkem a bylo nutno přistoupit k jeho vyvádění do volného prostoru. Nejdříve byly vyvedeny všechny dojnice, od vyvádění rozrušených býků se v zájmu zdraví přítomných upustilo. Nehrozilo totiž zřícení stropu a požár v místech nad jejich ustájením se podařilo brzy dostat pod kontrolu a zlikvidovat. Velkou výhodou pro požární zásah bylo i to, že necelých sto metrů od kravína je rybník, tedy vydatný zdroj vody. Během pondělního odpoledne byl požár zlikvidován zcela a mohlo se přistoupit k sanačním pracem. Největší práce byla s odvozem ohořelého materiálu. Při tom poskytli velkou pomoc vojáci pod vedením kapitána Šumpicha. Společnými silami bylo požářiště velmi brzy uklizeno. Přes velký rozsah požáru a nebezpečí znásobeného volně pobíhajícím dobytkem nedošlo k žádnému vážnějšímu zranění.

Jak jsme jeli pro „Kačenu“ (vzpomínají Zdeněk Matoušek a Stanislav Svoboda)

V dubnu roku 1973 se vydala sestava členů Sboru Zdeněk Matoušek jako řidič osobního auta, předseda Vlastimil Tesař, Stanislav Svoboda jako řidič

a Stanislav Duda, tajemník MNV, na Slovensko do vojenských oprav v Nitře. Tady měli vyzvednout ojeté vojenské vozidlo, skříňovou Tatra T-805, která měla sloužit pro potřeby újezdských hasičů jako požární vozidlo. Po delším čekání na nádvoří se přikodrcal jeden ze zaměstnanců s vrakem auta, na který se nedalo dívat, natož s ním odjet za řeku Moravu. Po vytažení láhve slivovice již výše zmíněná osoba zmizela a za chvíli bylo přistaveno auto jiné, které se nedalo k tomu prvnímu ani přirovnat. Na zpáteční cestu usedl k volantu Stanislav Svoboda. Vraceli jsme se přes Bratislavu, kde byla zastávka k prohlídce města. K večeru jsme se šťastně vrátili domů. A „Kačena“ nám slouží dodnes, byť byla vyrobena před více než čtyřiceti lety.

Jak se stavěla požární nádrž

(vzpomínají ing. Miroslav Matoušek a Zdeněk Matoušek)

V sedmdesátých letech stará protipožární nádrž naproti škole dožívala. Byla do značné míry zanesena a stala se tak místem, které hyzdilo prostředí okolo školy. Tehdejší MNV proto rozhodl tuto nádrž vypustit, na jejím místě vybudovat park a protipožární nádrž vybudovat novou. Po zvážení situace bylo rozhodnuto vybudovat nádrž krytou v místě nad kapličkou, kde po zbourání domů čj. 27 a 56 vznikla vlastně nová náves. Po nezbytných administrativních přípravách a zajištění peněz bylo v roce 1974 započato se stavbou. Tak jako všechny akce v tehdejší době probíhala i tato v akci „Z“. Na její realizaci přispěla Česká pojišťovna částkou 20 000 Kčs, zbytek byl hrazen z prostředků místního národního výboru.

Brzy po zahájení výkopových prací se ukázalo, že práce bude velmi složitá. V hloubce asi jeden metr se objevila „litá“ skála. A to nás čekala hloubka tři metry při průměru pět a půl metru. Obětavost a nadšení hasičů se však vyrovnaly i s touto těžkostí. Na staveništi jsme zhotovili jakýsi „mostový“ jeřáb, na jehož postavení jsme použili čtyři vyřazené telefonní sloupy a osm metrů dlouhou železnou traverzu, po které se pohyboval vrátek. Toto zařízení bylo vlastně naším vynálezem a stalo se neocenitelným pomocníkem vozíků naložených vydolovaným kamenem. Při výkopu bychom se neobešli bez kompresoru a sbíječky, stejně ale bylo v několika případech nutno skálu narušit za pomoci výbušnin. A že šlo o dost silné dávky, o tom svědčí i to, že při jednom výbuchu došlo dokonce i k chnutí oné silné ocelové traverzy. Naštěstí pro nás jen v takovém rozsahu, že naše neocenitelné zařízení mohlo sloužit i dále, až do konce stavby.

Dalším problémem byl silný pramen vody, na který jsme narazili u dna budované nádrže. Byl tak silný, že než stačilo zabetonované dno nádrže pořádně zatvrdnout, začalo se zvedat tak, že jsme museli chtě nechtě nádrž napustit předčasně, abychom předešli provalení dna.

Na tomto místě by bylo nespravedlivé nezpomenout na ty, kteří se nejvíce zasloužili o zdar této stavby. Projekt byl dílem pana Stanislava Dudy,

tahounem výkopových prací byl tehdejší horník pan Jaroslav Balák, tesařské práce prováděl pan Ladislav Kroutil, náročné zednické práce pan Antonín Tesař. Nejvíce brigádnických hodin (230) tehdy odpracoval Jan Vrba. Místní národní výbor ocenil práci hasičů alespoň tím, že sboru zakoupil dvanáct vycházkových stejnokrojů.

Seznam starostů (předsedů) a náčelníků (velitelů) hasičského sboru

Starostové (předsedové)		Náčelníci (velitelé)	
Antonín Vít	1895—1899	Matěj Mertens	1895—1903
Leopold Hemala	1900—1907	Jan Tomek	1904—1907
Jan Pernička	1908—1912	Jan Křivánek	1908—1912
Jan Křivánek	1913—1918	František Pazourek	1913—1918
Antonín Tomek	1919—1920	František Tesař	1919—1925
Jan Křivánek	1921—1925	Richard Hakl	1926—1928
Antonín Tomek	1926—1927	Oldřich Tomek	1929—1942
Jan Hudec	1927—1944	Jan Sedmík	1943—1950
Tomáš Kadaňka	1945—1954	Josef Tesař	1951—1960
Josef Kadaňka	1955—1960	Jan Pernička	1961—1967
Josef Tesař	1961—1963	Karel Dvořák	1968—1971
Josef Kadaňka	1964—1967	František Kaláb	1972—1974
Jan Pernička	1968—1971	Zdeněk Matoušek	1975—1976
Vlastimil Tesař	1972—1985	Milan Dobrovolný	1977—1988
Stanislav Svoboda	1986—1989	Vlastimil Tesař	1989—1990
Zdeněk Matoušek	1990—1993	Stanislav Svoboda	1990—
Jan Pernička	1993—		

Požární technika Hasičského sboru v Újezdě

Jako první pořídil hasičský sbor koňskou stříkačku, která sloužila vlastně až do roku 1958, kdy byla používána na dopravu vody při stavbě kravína a byla zničena.

Motorová stříkačka byla zakoupena díky finanční pomoci občanů v r. 1946. a to typ PPS 8 o výkonu 800 litrů za minutu. Tehdy na ni přispěl pan Richard Hakl starší s manželkou částkou 3000 Kčs.

V roce 1954 bylo zakoupeno od autodopravce pana Prokeše ze Zálesné Zhoře starší auto Ford. Sloužilo jako požární vozidlo až do roku 1980, kdy bylo odstaveno a zvrakováno pro naprostý nedostatek náhradních dílů a nemožnost je sehnat.

V roce 1973 získal sbor ojeté vojenské vozidlo — skříňovou Tatra T-805, která sloužila a dodnes slouží jako požární vůz.

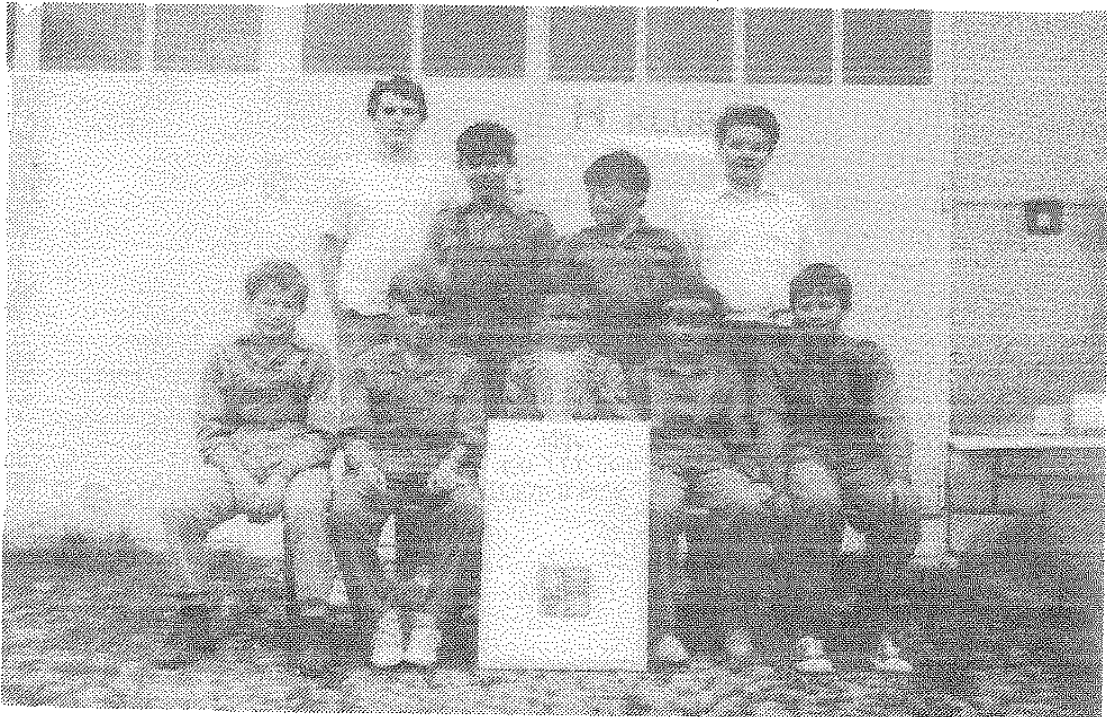
V roce 1982 přidělila Okresní inspekce požární ochrany újezdským požárníkům za dobrou činnost novou stříkačku PPS 12 o výkonu 1200 litrů za minutu.

Na údržbě a opravách techniky se podílelo mnoho členů sboru. Za všechny jmenujme tahouny, kterými bezesporu byli Jan Vít, Stanislav Svoboda, Stanislav Budín, Jan Balák ml., Jiří Tesař starší a mladší.

Mládež ve Sboru újezdských hasičů

Družstvo mladých požárníků vzniklo v našem sboru v roce 1973 a již o rok později při oslavách 80. výročí založení předvedli naši mladí požárníci ukázkové cvičení. V roce 1976 na okrskovém cvičení v Příbrami byla postavena dokonce dvě družstva chlapců a družstvo dívek. Od tohoto data se mladí hasiči účastnili pravidelně celostátní soutěže Plamen. Pravidelně se umísťovali na předních místech, a to nejen v obvodních, ale i v okresních kolech soutěže. Z poslední doby jmenujme třetí místo v okresním kole v letech 1991 a 1992 a zejména vítězství družstva mladších žáků v okresním kole soutěže Plamen právě v letošním, pro sbor tak významném roce.

U zrodu družstev mladých požárníků stál Zdeněk Matoušek, který je vlastně jejich kmotrem a na jejich činnost neustále dohlíží. Práce s mládeží je velmi náročná, a proto si vedoucí družstev mladých požárníků zaslouží zvláštní poděkování. Velkou měrou se dětem věnovali zejména Jan Barák, Karel Barák, Jan Pernička ml., Marta Krejčí, Radka Kolková, Jana Matoušková, Ivo Svoboda a Roman Kratochvíl.

Obr. 13. Družstvo mládeže v r. 1994 (vítěz okresní soutěže mladších žáků celostátní hry „Plamen“ v r. 1994)

Za dobrou činnost a výborné výsledky se družstva mladých požárníků zúčastnila v letech 1982 a 1983 letního tábora mladých požárníků v Ján-
ských Koupelích na Opavsku, což byla vlastně pocta pro celý sbor.

I v posledním období jsou naše družstva mladých hasičů aktivní a také úspěšná. Jejich vedoucími jsou už ti, kteří sami prošli před pár lety druž-
stvy mládeže.

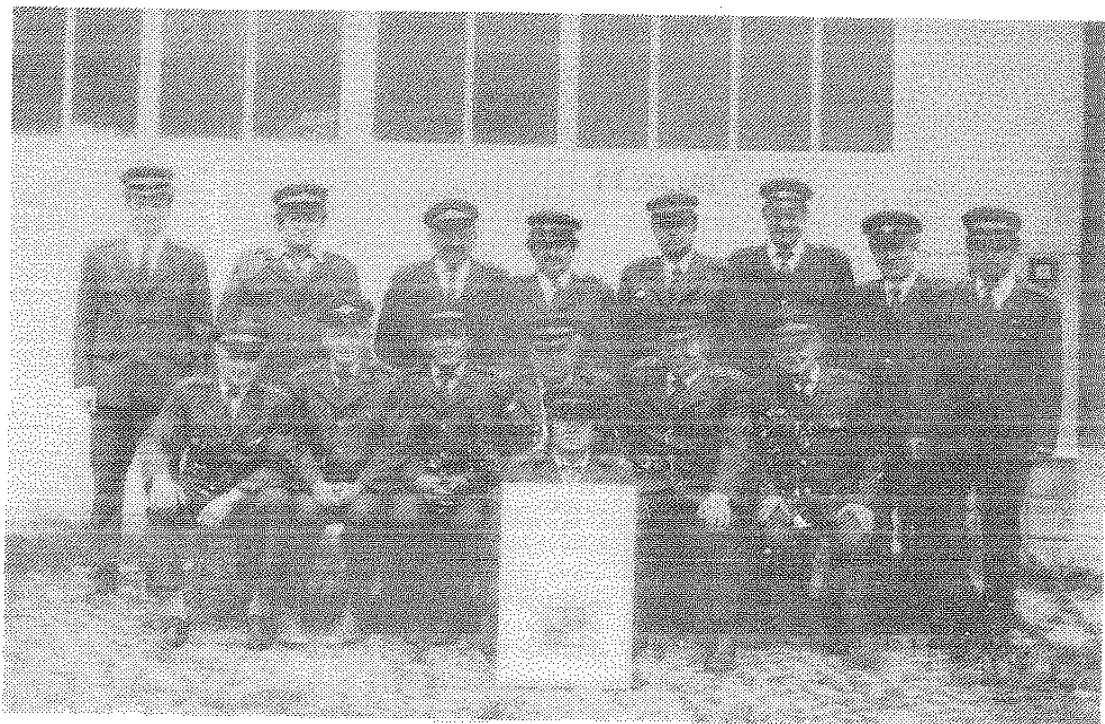
SHD ÚJEZD U ROSIC — Seznam členů k 1. 6. 1994

Balák Jaroslav	Krupička Aleš
Barák Karel	Křivánek Jan
Bende Jan	Kvičala Jan ml.
Budín Rudolf	Kvičala Jan st.
Dobrovolná Jaroslava	Matoušek Zdeněk
Dobrovolný Milan	Matoušek Miroslav ing.
Dobrovolný Jiří	Matoušek Radek MUDr.
Dobrovolný Miroslav	Obr František
Doležal Lubomír	Pacholíkova Hana
Dvořák Karel	Pacholík Rostislav
Habán Petr	Pernička Jan
Hakl Richard	Podlaha Miroslav
Hemala Oldřich	Podlahová Jana (Matoušková)
Hošek Jaroslav	Pospíšil Stanislav st.
Hošková Daňa (Svobodová)	Pospíšil Stanislav ml.
Hotárek Josef ml.	Sláma Jindřich RNDr.
Hotárek Josef st.	Svoboda Ivo
Hotárek Roman	Svoboda Stanislav
Kaláb František	Svoboda Radek
Knoték Josef	Tesař Drahomír
Kolek František	Tesař Jiří ml.
Kopuleť Miroslav	Tesař Jiří st.
Kratochvíl Roman	Tesař Josef
Kraus František	Tesař Vlastimil
Kraus Jiří	Tesař Zdeněk
Krejčí Petr	Toman Bohumil
Krejčí Vlastimil ml.	Toman Jaroslav
Krejčí Vlastimil st.	Toman Miroslav
Kroutil Leoš	Vít Jan
Kroutil Milan	Zavřel Milan

Složení výboru Sboru dobrovolných hasičů v Újezdě v roce 1994

Starosta: Jan Pernička
Velitel: Stanislav Svoboda
Zástupce velitele: Jaroslav Hošek
Jednatel: Jan Kvičala ml.
Hospodář: Jan Kvičala st.
Preventista: Rostislav Pacholík
Kronikář: František Kolek
Organizační: Josef Knotek
Referent CO: Vlastimil Tesař

Referent mládeže: Roman Kratochvíl
Referent MTZ: Zdeněk Tesař
Členové výboru: Milan Dobrovolný
Karel Dvořák
Zdeněk Matoušek
Jiří Kraus
Hlavní revizor: Jan Vít
Revizoři: ing. Miroslav Matoušek
Jiří Tesař st.

Obr. 14. Členové výboru (klečící Jan Kvičala ml., sedící zleva Stanislav Svoboda, Jan Vít, Milan Zavřel, Vlastimil Tesař, Milan Dobrovolný, Jan Kvičala st., stojící zleva Jan Pernička, Roman Kratochvíl, Karel Dvořák, Josef Knotek, Jiří Tesař, Rostislav Pacholík, František Kolek, Zdeněk Matoušek)

Členové Sboru dobrovolných hasičů v Újezdě činní v orgánech vyšších stupňů

Jan Hemala	— člen předsednictva župy Velkomeziříčské
Zdeněk Matoušek	— člen OV ČSPO Brno-venkov v letech 1979—1985
— předseda MV ČSPO Zbraslav v letech 1982—1986
— velitel okrsku Zbraslav v letech 1976—1979
— hlavní revizor okrsku Zbraslav od r. 1986
Milan Dobrovolný	— zástupce velitele okrsku Zbraslav od roku 1980
Vlastimil Tesař	— člen výboru okrsku Zbraslav od roku 1979
Milan Zavřel	— člen výboru okrsku Zbraslav od roku 1982

Obr. 15. Soutěžní družstvo na Memoriálu A. Nováčka r. 1994 (cena družstvu bohužel nepatřila)